

Drugič se laž pokaže pri otrocih tudi rada takrat, kedar hočejo z lažjo zakrivati napake svojih součencev in tovaršev. Med otroci je velikrat taka prijaznost, da sega celó do kakih pregrešnih naklepov. Otroška slabost išče moči v zvezi s svojimi tovarši. Skušeni učitelj je to napako gotovo že večkrat doživel pri svojih učencih. Večkrat se primeri, da na vprašanje: kdo je to ali to storil? dobiš mnogo različnih odgovorov, iz med katerih ti eni kako reč terdijo, drugi pa jo zopet močno zagovarjajo. Učitelj naj se tedaj kolikor more ogiba takih očitnih vprašanj, ker to je gotova in živa skušnjava za njegove učence. Dobro seme, ki naj ga učitelj namesto takih strupenih rastlin zasaja v otroška serca, naj bo pravi značaj, vterjen na pravi verski podlagi, ker le vera je prava pomoč zoper vsa taka huda nagnjenja.

Tretjič je laž tudi večkrat tovaršica gerde hudobije in hudega sovraštva, in takrat se kaže v naj ostudnejši podobi. Tej laži pa mora odgojitelj prav resno in z vso močjo vrat zaviti. Varuje naj se pa učitelj, da takih laži ne preiskuje in kaznuje očitno, da kako zerno te pogubljive rastlike ne pade v kako prosto serce, in da se ne razširja dalje. Kazen za tako hudobijo, posebno če se večkrat pokaže, mora biti ojstra, po okoliščinah tudi šiba, da zamori hudobno kal v mladem sercu.

Vidi se tedaj, kako zeló je treba, da skerbni učitelj pazi na svoje učence, da trebi iz njih serc vsako še tako malo zelice hudobne lažnjivosti, in da ne more biti nikoli brez skerbi, da bi se sedaj tù, sedaj tam vnovič ne pokazala. Skerbni učitelj, ki vé, kaj je odgojiteljeva dolžnost, svojih učencev nikdar ne podučuje, da bi jih zraven tega tudi ne odgojeval, kajti zamujeni čas pri otroški odgoji se ne more dolgo ali pa še celó nikoli dohiteti.

P.

P a š n i k.

Zadovoljnost. Koliko ložeje shaja učitelj, ako je vesel in zadovoljen, je že sploh znana resnica. Učenci takega učitelja ljubijo in spoštujejo, ter mu radi zaupajo, in so radi pri njem. Učiteljski težavni stan se tako zeló polajša; nedvomljivo doseže tudi taki učitelj obilniši in lepši sad svojega truda.

Treba je tedaj, da je učitelj stanoviten v tej kreposti; ako mu je še manjka, naj si jo pa pridobuje. Učitelj naj za tega

voljo skerbi 1) za zdravo telo in zdravo dušo. Perva in naj imenitnejša podlaga za veselje je zdravje. Brez zdravja je človek tudi pri naj prijetnejšem delu vedno le čmeren in nezadovoljen. Kakor zginja zdravje in z njim telesna moč, tako tudi peša ljubezen in veselje do dela. Paziti je tedaj treba, da se ne prenapneš in ne presiliš in tako zdravja ne spodkoplješ. Nes pametno ravnaajo nekteri učitelji, kteri se pri začetku preveč silijo in svoje moči napenjajo, takrat pa, kedar bi bilo naj bolj potreba pokazati živost in moč, so pa že vsi onemogli in spehani. Ni potem čudo, da njih moči vidno pešajo in slabé, ker se ne znajo varovati in svoje moči prav rabiti, ne vedé, da gre bolezen v človeka z vozom, po niti pa nazaj. Še je druga bolezen, ktera tudi tu pa tam hudo tare učiteljevega duhá, ter ga dela čmernega in sitnega; to je pomankanje, težka butara dolgov, slaba družina i. t. d., kar naj marljivi učitelj tudi kolikor toliko odvráčuje.

2) Skerbi, da se vedno izobrazuješ, in da ne zaostajaš! Kdor ne pobira, raztresa, in kdor ne gre naprej, gre nazaj. Taki gotovo sam sebe ne ljubi, in nemogoče je, da bi potem druge ljubil. Znano je, da ni mogoče, da bi z veseljem druge izobraževal, ako se ti zdi že lastno izobraževanje nepotrebno; če se sam rad učiš, bodeš potem to, kar si si sam pridobil, tudi drugim dajal; kakor si se sam oživljal, tako boš rad tudi drugim pomagal, in sad, ki se ti bo pri tem kazal, spodbujal te bo, da boš vedno bolj marljiv in vesel. Ako pa pustiš, da te čas prehití, pa le životariš, sebi in drugim na sramoto in škodo.

3) Skerbno in vestno se vselej pripravljaj za nauk! Pogumno more priti učitelj v šolo se nadjajaje dobrega vspeha, ako se je pred naukom za to pripravljaj. Nemogoče, da bi mu spodletelo, ako učitelj reč po zmožnosti učencev na tanko primerja in vravnuje, ter dobro vé, kako jim bode to, kako uno pojasnil in jih podučeval. Tako si svoj stan zeló lajša in uide veliko sitnostim, in lahko je vesel. Kdo je li kriv, ako pride učitelj nepripravljen v šolo, in da mu nobena reč ne gre po volji?

4) Premaguj in ne jezi se! Jeza spodjeda zdravje vsakega človeka, in z njim umira tudi veselje. Kdo pa tudi tako žalostno tega ne skuša večkrat, kakor učitelj, ker folikrat je ves njegov trud in upanje zastonj, zraven pa ima še za vse to dostikrat le nehvaležnost? Pa vendar se mora premagovati, ter poterpežljivo prenašati otroške slabosti in težave in sitnosti svojega

stanú, ako hoče, da si bolezni ne nakoplje, ter si ohrani vesele in srečne dni.

5) V svojem poklicu bodi priden in zvest, ter si privoši poštenega veselja! Ni se treba bati učitelju, da bi mu bila šolska ura zjutraj prezgodaj in opoldne prepozna, ali da bi ga rudečica oblila, naj pride v šolo Peter, ali Pavel, in naj se mu določi dan spraševanja, za kateri dan koli bodi, ako je pri njem vedno vse v redu. Treba je tedaj, da nauk vedno o pravem času začneš in nehaš, da vse šolske nauke enako dobro in marljivo obdeluješ, ter se med naukom ne pečaš z drugo rečjo, in da si z vsemi učenci enako ljubeznjiv in pravičen. Zakaj bi se pa tudi potem koga bal, in kdo ti bode kaj rekel, ako si po delu primerno in pošteno razvedruješ! Sej je že v naravi tako vravnano, da po trudu pride počitek in veselje; lenobi pa stopa na pete žalost in strah. Dobro je tudi, ako večkrat greš k pridnim in takim učiteljim, kateri živé edino svojemu poklicu. Kakor se mrtvo oglje od živega oživi in vnema, take se bodeš tudi ti od takih učiteljev oživel in navzel dobrega duhá.

6) Pomisli večkrat imenitnost svojega stanú, in zaupaj na Bogá! Izrejati otroke za Bogá in svet je zelo imenitno, pa tudi zelo težavno; pa kar človek ne more, mu Bog pomore. Izprosi si tedaj od zgoraj za to potrebne pomoči. Le z božjo pomočjo moreš veselo in spešno delati. Zaupanje na Bogá nam lajša vse težave, ter nas spodbuja, da smo stanovitni v svojem poklicu.

Govekar.

Pomenki o slovenskem pisanji.

XVII.

U. Iz tega, kar si mi doslej popisal, mi je razvidno, kdaj so stali Slovenci poleg Donave, kako so se tu pritikvali Italiji, tam pa stegvali v Carjigrad in celó v Solun. Bili so tedaj silo množni, ker so se raztezali po tolikem prostoru. — Preden so sprejeli kersčanstvo, so bili pogani ali malikovavci. Ali mi čes vsaj nekoliko povedati o njihovem malikovavstvu?

T. Res je, da se na nekdanje malikovavstvo velikrat ozirajo naši pisatelji, zlasti pesniki, govorniki in sploh umetniki;